

Комісії з добору кандидатів для
призначення членами Вищої
кваліфікаційної комісії суддів України
кандидата для призначення членом Вищої
кваліфікаційної комісії суддів України
Остапця Сергія Леонідовича

Мотиваційний лист

Я, Остапєць Сергій Леонідович, кандидат юридичних наук, доцент, Заслужений юрист України, стаж роботи в галузі права понад 38 років, свій намір бути призначеним членом Вищої кваліфікаційної комісії суддів України мотивую наступним.

Завдяки усвідомленому вибору юриспруденції як основи життєвого шляху я сьогодні відчуваю себе цілісною особистістю, впевненою в собі, сильною своєю багаторічною послідовною громадянською позицією, здатним успішно поєднувати професійну, науково-педагогічну і громадську діяльність.

Усвідомлюючи соціальну і внутрішню відповідальність за долю держави, як досвідчений юрист, науковець, правозахисник постійно веду системний моніторинг динаміки та якісного стану дотримання прав і свобод людини в Україні.

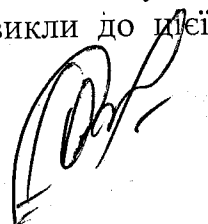
За даними соціологічних досліджень довіра до судів становить критичних 5-10% (GFK-Ukraine, Фонд демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва, Центр Разумкова).

Дев'ятирічний досвід роботи керівником секретаріату Комітету Верховної Ради України з питань правосуддя та верховенства права (експертна робота та безпосередня участь у розробці та опрацюванні декількох сотень законопроектів в сфері правосуддя, розгляд та аналіз більше сорока тисяч звернень до Комітету юридичних та фізичних осіб з проблем незадовільної роботи судів та конкретних суддів, пропозицій щодо вдосконалення законодавства у сфері правосуддя, тощо) беззаперечно свідчить про те, що рівень суспільної довіри до суду залишається вкрай низьким, а запит суспільства на очищення суддівського корпусу та підвищення ефективності судової системи є величезним.

Такий низький рівень довіри до судової влади зумовлений, на мій погляд, наявністю кількох ключових проблем.

По-перше, корупція, що вразила суддівський корпус, є зручною не лише для суддів, а й для тих, хто за допомогою корупції має можливість «вирішувати» свої питання в судах, зокрема, олігархів, політиків. На жаль, кругова порука у системі правосуддя не дає можливості ефективно протидіяти цьому явищу.

По-друге, політична залежність суддів, яка базується як на законодавчих механізмах, так і на системі неформальних практик. Судді дуже чутливі до політичної складової справ. Багато з них звикли до цієї

системи і бачать свою роль в обслуговуванні інтересів політичної влади, а не в захисті прав людей та утвердженні верховенства права. Громадськість не має ефективних важелів впливу на результати діяльності кваліфікаційних та дисциплінарних органів.

А тому я на сто відсотків поділяю позицію вельмишановного Ректора Національної школи суддів України М.В.Оніщука, який наголошує, що "Неупереджене та справедливе правосуддя - це стовп державності. Без нього у нас не буде жодного прогресу у будь-якій сфері, де ми хотіли б його бачити, чи то в економіці, боротьбі з корупцією чи у справедливих соціальних відносинах".

Внесені 2016 року зміни до Конституції щодо правосуддя створили сприятливі юридичні передумови для повноцінної судової реформи, зокрема щодо оновлення суддівського корпусу і зміцнення незалежності суддів, але водночас зумовили ризики встановлення політичного контролю над судами та консервації проблем у суддівському корпусі.

Я переконаний, що в результаті успішної практичної реалізації судової реформи зросте довіра до суду, який повинен бути сформований суворо у відповідності до чинного законодавства. Реалізація цих засад можлива через забезпечення процедури добору суддів від впливу суб'єктивних факторів, усунення практики політичного тиску на членів ВККС України, очищення суддівського корпусу від непрофесійних і не добросовісних суддів та створення дієвих механізмів запобігання корупції.

Передбачений Законом «Про судоустрій і статус суддів» порядок формування Вищої кваліфікаційної комісії суддів України в ідеалі у повній мірі відображає професійне представництво у її складі майже усього спектру юридичних професій та теоретично унеможливорює залежність її від будь-якого органу держави і відповідно - впливу на неї. При цьому, за задумом законодавця, половина від складу комісії, визначеного законом, мають бути судді та судді у відставці.

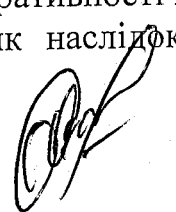
Однак, реалії сьогодення свідчать, що на теперішній час з 16 членів Вищої кваліфікаційної комісії суддів України фактично 10 членів є суддями (два діючих суддів та вісім суддів у відставці), п'ять професійними адвокатами, і лише один «чистий» представник від юридичних вищих навчальних закладів та наукових установ.

Водночас ВККС на дві третини складається з тих самих старих суддів, яких треба замінити в процесі реформи. Це – основна причина всіх проблем, окрім бажання влади контролювати суди.

Принцип "судді, обрані суддями" для подібних органів формально відповідає рекомендаціям Ради Європи. Але на практиці його вплив був катастрофічним для країн Центральної і Східної Європи, які свого часу проходили подібну трансформацію.

Тим не менше, його застосували в Україні, де до судів найнижчий рівень довіри серед усіх соціальних інституцій.

А тому для уникнення можливих проявів суддівської корпоративності в діяльності Вищої кваліфікаційної комісії суддів України і, як наслідок,

зниження довіри суспільства до цього органу, доукомплектування її одним членом за квотою Голови Державної судової адміністрації України, на моє переконання, має здійснюватись шляхом призначення з числа осіб інших юридичних професій, не пов'язаних зі здійсненням правосуддя, з досвідом науково-педагогічної, експертної, правозахисної роботи.

Я свідомий того, що специфіка роботи у ВККСУ потребує особливих моральних підвалин особистості, широкого світогляду, почуття підвищеної відповідальності, усвідомлення свого суспільного призначення при виконанні службових обов'язків, а також відчуття внутрішньої психологічної готовності до такої роботи.

Бажанню бути призначеним членом Вищої кваліфікаційної комісії суддів України кореспондують мої професійні навички і моральні якості.

Упродовж своєї більш як тридцяти восьмирічної роботи в галузі права я послідовно займався на науковому і законотворчому рівнях питаннями вдосконалення діяльності правоохоронних та судових органів України, був автором-розробником чинного Кримінального кодексу України (секретар робочої групи), трьох варіантів проекту Кримінального процесуального кодексу України (секретар робочої групи), більше п'ятдесяти законів України з питань забезпечення діяльності правоохоронних та судових органів.

Вважаю, що моя кваліфікація, досвід та знання відповідають вимогам щодо професійного рівня кандидата на посаду члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.

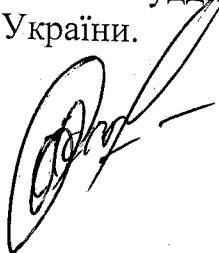
В решті – решт, не менш важливими за професійні навички та здобутки майбутнього члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України є його моральні якості, адже, незалежно від того, який орган обирає його чи призначає на посаду, найперше і найважливіше завдання члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України – справедливо, неупереджено, виключно в рамках закону виконувати свої святі обов'язки.

Я ніколи не приховував своєї громадської позиції, за будь-якої влади не боявся висловлювати власну точку зору та відстоювати свої переконання. Я не маю жодних формальних чи неформальних зобов'язань перед партіями чи групами впливу. Про це красномовно свідчить моя сімнадцятилітня робота в різних підрозділах Апарату Верховної Ради України.

Я з усією відповідальністю заявляю, що впродовж більш як тридцяти восьмирічної роботи в галузі права та державної служби гідно пройшов всі випробування та спокуси. Пріоритетом для мене завжди були, є та залишатимуться верховенство права та інтереси громадян України.

Вказані якості поруч з цілеспрямованістю, вмінням та бажанням працювати у команді та організувати відповідну працю творчих та наукових колективів та груп, фаховими знаннями та експертною підготовкою були підставою написання заяви та подання документів на конкурс з обрання членів Вищої кваліфікаційної комісії суддів України за квотою Голови Державної судової адміністрації України.

28 березня 2019 року

С.Л. Остапець